

דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק

אבדק"ק צאנז-קלויזענבורג זצוקללה"ה

גלין כ"ה

[תשפ"ד]

שנה מ'

שיעור חורש"י פרשת צו שנת תשל"ג לפ"ק

בתורה"ק (ויקרא ו, יח) זאת תורת החמאת במקום אשר תשחט העולה תשחט החמאת קדש קדשים הוא. ולהלן בפרשה (פסוק כב) כל זכר בכהנים יאכל אותה קדש קדשים הוא. ויל"ד למה חזר הכתוב ואמר קדש קדשים הוא ב' פעמים. והנראה בהקדם דלכא"ו יל"ע בהא דתנן (זבחים נה.) בפרק איזהו מקומן שהמזבח נאכל לכהנים לנשיהם ולבניהם ולעבדיהם. למה לי למתני לבניהם, הא בניהם נמי כהנים נינהו. ופשיטא שהן אוכלין בקדשים. (וא"א לפרש לבניהם קאי אנשיהם, ומשכח"ל ככהן שנשא אלמנה ויש לה בנים מאחר שהם אוכלין בקדשים מפני שהן בני ביתו).

ויש לתרץ דהא אכילת קדשים היא מצות עשה, וחזרה ונשנית כמה פעמים בתורה דכתיב (שמות כט, לג) ואכלו אותם אשר כפר בהם, ונא' בפרשתן כל זכר בכהנים יאכל אותה, ובעוד מקומות. והרמב"ם מנאן לב' עשין במנין המצוות (מצוה פ"ח ומצוה פ"ט). ומברכין עליה אקב"ו לאכול הזבח, כראמרי' בפסחים (קבא.) שעל הפסח מברכין לאכול הפסח, ועל הזבח מברכין לאכול הזבח. ולפ"ז י"ל דלבניהם אתי לאתווי קטנים שפטורין ממצוות, והו"א שאסור להאכיל קדשים לקטנים שהרי אין המצוה מתקיימת בהן, ונמצא מבטל מצוות עשה דאכילת קדשים קמ"ל דמ"מ קדשים נאכלין לקטנים. שוב מצאתי במנחת חינוך בב' מקומות (מצוה ק"ב ומצוה קל"ד) שעמד בזה וכתב דלכאורה יהא אסור להאכיל קדשים לקטנים שהרי מבטל עשה דאכילת קדשים. ותירץ דמצוות אכילת קדשים אינה אלא לאכול כזית מן הזבח בכדי אכילת פרס, אבל ליכא מצוה בכל כזית וכזית, ומה שאוכלין את כל הזבח הוא רק כדי שלא יבוא לידי לא תותירו, ואין בזה מצוה בקום ועשה. וא"כ אפי' אם הוא נאכל פחות פחות מכזית וכזית מכלי אכילת פרס והוא נאכל לקטנים, מ"מ נתקימה מצוותה כיון שלא באו לידי נותר. אלא דבש"ת שאגת אריה (פי' צ"ו) כתב להדיא דבין באכילת פסחים ובין באכילת קדשים מצוותה לאכלה כולה. ולפ"ז יקשה דא"כ המאכיל קדשים לקטן הרי הוא מבטל עשה. ובמנחת חינוך האריך לדחות את דבריו.

והנה קטן אתרבי מדכתיב כל זכר בכהנים יאכלנו (עין זבחים צט. ברש"י ד"ה קטן), והא גופא קמ"ל קרא שהמאכיל לקטן אינו מבטל לעשה דאכילת קדשים.

ו"ל עוד דאפי' להשאג"א דמצות אכילת קדשים היא לאוכלה כולה מ"מ להדיא גלי קרא כל זכר בכהנים לאתויי קטן.

ובאבן עזרא כתב וז"ל, ומעם קדש קדשים הוא עם כל זכר שאין ראוי לאכול החטאת שהקריבו ממנה והובא לכפר כי אם התמימים והזכר תמים מהנקבה, ואפי' קטן יקרא זכר, והזכר שהוא בן שלש עשרה שנה כאשר העתיקו אבותינו. וכל דבריו נפלאו ממני, דמה שכתב בתחילת דבריו ומעם קדש קדשים הוא עם כל זכר אין לו שום הבנה. גם מה שכתב דדוקא תמימים אוכלים בחטאת קשה טובא דהא קי"ל (זבחים צח:) דבעלי מומין אוכלין בקדשים, וכדפרש"י להדיא (לעיל ו, יא) כל זכר אפי' בעל מום. גם מה שכתב והזכר תמים מהנקבה, אין לו ביאור. (ולא מסתברא לפרש דמה שכתב כי אם התמימים היינו זכרים, וכמ"ש והזכר תמים מן הנקבה). וגם מה שכתב דקטן קרוי זכר ושוב כתב והזכר הוא בן י"ג שנה, א"כ דבריו סותרין זה את זה. ומצוה גדולה לישב את דברי הראב"ע שהיה מבעלי התוס' (קדושין לו:).

ונראה לפרש דה"ק דכיון שקדש קדשים הוא הו"א דאין ראוי לאכול מן החטאת רק מי שראוי לכפר דהיינו תמימים וגדולים, מ"מ מדכתיב זכר אתרבי קטן. ואי הוי כתיב הזכר בה"א הידיעה הו"א הזכר הידוע דהיינו גדול בן י"ג שנה, אלא השתא דכתיב זכר בלא ה"א הידיעה מרבינן אפי' קטן אע"ג דקדש קדשים הוא. וזהו שכתב ומעם קדש קדשים הוא עם כל זכר, שכל זכר ואפי' קטן יאכלנו עם שקדש קדשים הוא, ואי לאו ריבויא דקרא הו"א שאין ראוי לאכול החטאת שהקריבו ממנה והובא לכפר כי אם התמימים, דהא אכילה מכפרא, דמה"ט אימעטא נמי נקבה מאכילת קדשים, לפי שאינה ראויה לכפרה, קמ"ל קרא מדכתיב זכר ולא הזכר דאף קטן אוכל בקדשים.

ובדרך אחר י"ל איפכא, דס"ל להאבן עזרא דאין קטן אוכל בקדשים. אלא דאמרי' בחולין (כד:): שאין כהן נכנס לשמש בעבודה קודם שימלאו לו כ' שנה (ואף שאין זה מה"ט ממש, וצ"ע אם הוא לעיכובא) והו"א דכיון שאינו ראוי לכפר ה"ה שאינו אוכל קמ"ל קרא דכתיב כל זכר שאף הקטן מבן עשרים בכלל. ומ"מ לא אתרבי אלא פחות מבן כ' אבל קטן פחות מבן י"ג שנה לא אתרבי, משום דקדש קדשים הוא. וס"ל דמצות אכילת קדשים הויא בכל כזית וכזית דלא כהמנ"ח, ולכן א"א שיאכל קטן בקדשים. והדרך השני נראה עיקר.

ונראה בביאור מה שאמרו (פסחים נט:): כהנים אוכלים ובעלים מתכפרין דכתיב ואכלו אותם אשר כופר בהם. דהנה איתא במדרש מעשה בעני אחד שקימץ מעיסתו עד שהביא מנחתו עשירית האיפה, וראה שקמצה כהן והקריב

את הקומץ המזובח, ושייריה נתחלקו לכהנים, וחרה לו מאד יעו"ש. אכן איתא בחתם סופר (עין בייקרא י' י"ג) שאכילת כהנים חשיבא כאכילת מזבח. וכי היכי דאיכא הקטרה במזבח איכא נמי הקטרה בגוף הכהן. וגוף הכהן הרי הוא כמזבח כדכתיב (שמות כה, ה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, שהשכינה שורה בתוך בני".

אך יש מעלה גדולה מזו והיא כי הא דאיתא בשם התולדות שאמר דתיתי ליה שהוא הגדול מבין תלמידי הבעש"ט, וראיה לדבר שהוא ראה שכשנטל הבעש"ט מאכל לתוך פיו נתעלה המאכל מיד, ולא היה בולעו. וכעיי"ו אמר פעם גם זקה"ק מצאנו, מה שאברכים הפצים לאכול אין בזה גריעותא כ"כ, שהרי אינם במדרגת הרבי ר' אלימלך והמאור ושמש שהם חיו בלא אכילה כי המה היו בבחינת אדה"ר קודם החטא, עכת"ד. ויש ב' אופנים בתעניתם של צדיקים. הא' שהם מתענים ממש כדרך שכתב הרב חיד"א על רבינו יהודה החסיד ועל עוד צדיק אחד שהתענו כ"ה שנה רצופין משבת לשבת. וכדאיתא בשו"ע (או"ח סי' רפ"ה ס"ג) על רבינו יהודה החסיד שהיה מתענה אף בשבת, כי היה מתענג בתעניתו כדכתיב (תהלים קו, יח) כל אוכל תתעב נפשם, ולא היה גופו צריך לאכילה כדי להתקיים.

זקה"ק מגארליץ כשחזר מנסיעתו אל הרה"ק המגיד מטריסק בעל מגן אברהם, אמר עתה נוכחתי לראות שאפשר לאדם לחיות בלא אכילה, שהמגיד מטריסק היה מתענה כל ימיו משבת לשבת, ובליל שבת היה בוצע על חלה גדולה והיה חותכה לשנים. ואח"כ חתך לעצמו פרוסת המוציא גדולה, ונטל משהו הימנה כב' אצבעותיו הקדושות ונתנה לתוך פיו. ולאחר מכן כשהיו מחברין את חלקי החלה לא היה אפשר להבחין כלל מהיכן נטל שהן החלה והן הפרוסה היו שלמים לגמרי. ואח"כ הביאו לפניו קערה מלאה בדגים ונטל את הלבן מן העין ואכלו. ואח"כ הביאו לפניו בכוס קטן של יי"ש חלב ושתהו. וזו היתה סעודתו הן בליל שבת והן ביומו והן בסעודה שלישית ותו לא, ובכח האכילה הזאת התענה משבת לשבת. וכל הצדיקים לבית משערנאביל היו ממעטין מאד באכילה אך המגיד מטריסק עלה על כולם בזה. ולאחר סעודתו זאת היה מאריך בברכת המזון ובפרט בבקשות הרחמן שלאחר ברהמ"ז כב' שעות, ואמרו עליו חסידים שאינו אומר הרחמן הוא ישלח לנו את אליהו הנביא עד שיראה את אליהו הנביא. וגם הרה"ק משינאווא היה אצל המגיד מטריסק, ולאחר מכן סיפר (ואינו אלא כחזור על דברי הרה"ק משינאווא) שבלייל שבת היה הרב המגיד מטריסק עיף ויגע מוגדל עבודתו בימות השבוע, ובאמצע השוה"ט נשמט ראשו והיה נראה כישן. ואמרו החסידים שבודאי יש לו עתה התפשטות הגשמיות, אך אני אמרתי שזה אינו התפשטות הגשמיות רק מחמת גודל עיפותו

נתנמנם מעמ. אכן למחרת ביום שב"ק אז ראיתי שהיתה לו התפשטות הגשמות ממש. וצדיקים אלו עבדו את השי"ת בלא אכילה כלל. וכבר האריכו בזה ליישב איך בירך ברהמ"ז כשאכל פחות מכזית על פי דברי התוספות ישנים ביומא (לג. ד"ה שמוגיעו כפול) לגבי הגיעו כפול, דאם יש בו כדי שביעה יכול לברך עליו. ועיין עוד מזה בשו"ת חת"ס (הא"ח סי' מ"ט).

והמדרגה השנית בזה היא שהצדיקים אוכלים והמאכל גשרף בפיהם כפי שהעיד התולדות על הבעש"ט. ויש עוד כמה בחינות בזה, כמו שידוע בשם הרה"ק מהרמ"מ מרימנוב שאמר שהאיש אשר זיכך את רמ"ח אבריו אינו צריך לאכול בפיו דוקא, רק יכול לאכול בכל אבר ואבר. שהרי עיקר צורך האכילה היא כדי להעלות את ניצוצי הקדושה שבמאכל כמו שכתב האריה"ק (עיין בלק"ט עקב עה"פ כל המצוה) עה"פ (דברים ח, ג) כי לא על הלחם לבדו יחיה האדם כי על כל מוצא פי ה' יחיה האדם, שאין חיות האדם מגוף המאכל, כי אם על כל מוצא פי ה' שהוא הברכה שמברך על המאכל ומוציא ממנו את ניצוצי הקדושה יחיה האדם, וזה יתכן בכל אבר ואבר. וצוה להביא לפניו חתיכת צוקער ונטלה לרגע בידו, ולאחר מכן אמר לתלמידיו לטעום ממנה, והיה טעמה מר מלענה, שאחר שהוציא ממנה את הניצוץ קדוש בידו נתבטל טעמה. ועד"ז שמעתי מהרה"ק מנאסור זצ"ל לפרש מאה"כ (דברים כה, לא) שורך טבוח לעיניך ולא תאכל ממנו, דידוע שכל הכתוב בתוכחה ברכה הוא. וזהו שאמר שורך טבוח לעיניך, היינו ע"י שתסתכל בו כמו שמצינו (שבת לד.) יהיב ביה עיניה ונעשה גל של עצמות. ואיתא בספה"ק שע"י שנסתכל בו באור קדושתו משך ממנו את הניצוץ קדוש אשר בקרבו בדרך נר קטן הבטל לגבי אבוקה שהאבוקה מושכת את האש המועט שבנר ונכבה הנר, ועי"ז נעשה כגל של עצמות. ולפי שתוציא משורך את הניצוצות הקדושים בראיה בעלמא, לכן וממנו לא תאכל, שלא תצטרך לאכול ממנו דבלא"ה יחיה בכוחך להעלות את הניצוצות הקדושים ממנו. ובוה יוכנו היטב דברי החת"ס הנ"ל שאין חילוק בין אש המזבח שהוא מעלה את הניצוצות הקדושים לגבות, לבין גופן של צדיקים שאף הוא מעלה את הניצוצות לריח ניחוח לה'.

וישנם צדיקים שאינם יכולים לסבול דבר גשמי וכל אוכל תתעב נפשם, ואין בכוחם לאכול אפי' באופן זה שיתעלה בפיהם לגבוה. כי כבר נהפך גופם להיות כמלאכי אש, כאליהו הנביא, והם מצטערים בכל דבר גשמי שהמה מקרבים לגופם. וכדרך שאמר הרה"ק מאפטא האמינו לי שבכל טעימה וטעימה שאני אוכל אני מרגיש טעם מר כלענה. והרה"ק מאפטא היה דרכו לאכול הרבה מאד, שלא היה מציאות בדרך הטבע להרבות באכילה כ"כ. והיו מביאין לפניו שולחנות ערוכים בחלות ובמיני בשר והיה אוכל מכולם. וכשנתאחרת השעה היה

מבקש מחילה מן המאכלים ואמר כי באמת עז חפצו לאוכלם כולם אלא שאין הפנאי מסכים לזה, ובכל מאכליו היה טועם טעם מר כלענה. ומדרגה זו היו יכולים לראות בחוש אצל צדיקים.

וזקה"ק מצאנו העיד על עצמו ואמר זה לי ארבעים שנה שלא טעמתי טעם במאכל. אכן אין מדרגה זו רבותא כ"כ, והיו קטנים הרבה במעלה ממעלת זקה"ק שהעידו על עצמם כדבר הזה.

והצדיקים הללו המה ממשיכים כפרה ע"י צער אכילתם. וזהו ואכלו אותם אשר כפר בהם, היינו שע"י צער אכילתם הם מכפרים על הבעלים, דיסורין ממרקין כל גופו של אדם (ברכות ה.). והצדיקים אינם מצטערים מגלגולי שלג או מטבילה במקוה צוננת, ואדרבה המה מחיים את עצמם בזה, וכאשר יחפצו לענות את נפשם ישבו לאכול. כדרך שפירשו צדיקים למאה"כ (ויקרא כג, לב) ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש בערב וגו' ודרשו חז"ל (ר"ה ט:): כל האוכל ושותה בתשיעי כאילו התענה תשיעי ועשירי. וזהו ועניתם את נפשותיכם ע"י אכילה ושתיה בתשעה לחדש בערב, כי זהו הענוי הגדול ביותר לצדיקים. אך מערב עד ערב תשבתו שבתכם, שכיו"כ שאתם חייבים להתענות אז תשבתו שבתכם, שתתענגו בתענוגים שלא תהיו צריכים לגעת במאכל. שהרי בכל יו"ט יש לצדיקים צער גדול מזה שהם מצווים באכילה ובשתיה, משא"כ יום הכיפורים הוא שבתם ומנוחתם של הצדיקים שבו הם פטורים מאכילה ושתיה.

והבלל הראשון לכל אשר חפץ לזכות לכתרה של תורה הוא שלא ילך אחר תאות לבו. וההליכה אחר התאות הוא גרמא בנוקין לכל מדוי דורנו. ואיתא בספר שערי קדושה למהרח"ו שהאדם נברא כב' נפשות, נפש הבהמית ונפש המשכלת. נפש הבהמית היא המחיה את גוף האדם ועליה נא' (בראשית ב, ז) ויהי האדם לנפש חיה, שהאדם הוא כחית השדה המתאוה לאכילה ולשינה וכיו"ב כדאמר' בחגיגה (טז). בג' דברים נדמה האדם למלאכי השרת ולג' דברים לבהמה, שאוכלין ושותין כבהמה ופרין ורבין כבהמה וכו'. שגופו של אדם הוא דומה לבהמה, כנודע שהרופאים ימ"ש קודם שהם ממיטים את החולים בתרופותיהם, הם מנסים אותם תחילה על בעלי חיים, ורק אח"כ הם מנסים אותם על בני"א, שתכונת גוף האדם והחיה שוין, ועיר פרא אדם יולד. והשי"ת נטע בבני"א את הנפש המשכלת ונתן בה דעת, והיא הינה מותר האדם מן הבהמה. שהבהמה אין בה דעת להשכיל על דבר חוץ מאכילה ושתיה ושינה, ואין בה כח הדיבור, והאדם יש בו דעת שחננו השי"ת בה כדי שגיביר את הנפש המשכלת על הנפש הבהמית, ויהפוך את הנפש הבהמית למדרגת אדם.

ואיתא בספה"ק (עיין ישמח משה עה"פ נעשה אדם) שמה"ט נאמר (בראשית א, כו) נעשה אדם בל' רבים, כי בתחילת יצירתו הרי הוא כבהמה וחיה, ורק בשיתוף עבודת האדם שיתגבר על התאות הבהמיות, שלא תהא כל מגמתו רק בעסקי אכילה ושתייה ושינה ופטומוי מילי בעלמא, הוא נעשה אדם. וזה על ידי שישכיל בדעתו שאין נאה לו שימשך אחר תאוה פלוגית, ושתאוה זו אסורה לו או שהיא מזיקתו. או אז יתכן לו לאדם לזכות במשך הזמן להגביר את הנפש המשכלת על הנפש הבהמית. ואין דברינו ממדריוגות גדולות שיוכל להמשיך לעצמו בחינת נשמה חיה ויחידה, רק שיוכח לכה"פ להגביר בעצמו את הנפש המשכלת.

אבל הרשעים מגבירים את נפשם הבהמית על נפשם המשכלת. וככל שהם מגבירים את נפשם הבהמית, הנפש המשכלת פוחתת והולכת. ונעשה (משלי ל, כב) עבד כי ימלוך ושפחה כי תירש גברתה, ואז דעתו ומחשבותיו המה כמחשבות בהמה היפך מן האמת רח"ל.

ומה"ט אין קטן פחות מו"ג שנים חייב במצוות כיון שעדין לא היה סיפק בידו להגביר את הנפש המשכלת על הנפש הבהמית אשר הורגל מנעוריו להימשך אחריה. ורק אחר שנתגדל מעט ונכנס בן חמש למקרא וכן עשר למשנה, ועד שנת י"ג כבר היה סיפק בידו ללמוד רוב ששה סדרי משנה על פה, ולהיות בקי בכל התנ"ך, רק אז הוא בא מעט לבחינת אדם ורק אז נקרא איש. וקודם לכן אינו בגדר איש אלא הרי הוא כבהמה, כמו שדרשו בחולין (ה), מן הכתוב (ויקרא א, ב) אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבהמה מן הבקר ומן הצאן תקריבו את קרבנכם, מן הבהמה להביא בנ"א שדומים לבהמה, מכאן אמרו מקבלין קרבנות ממושעי ישראל וכו'. והארכתי פעם בזה בליל שב"ק להוכיח מדברי התוס' שם (ע"ש בתוס' ד"ה כד) שזה דרש גמור. וכה"ג דרשינן תו התם (ע"ב) אהא דכתיב (ירמיה לא, כו) וזרעתי את בית ישראל זרע אדם וזרע בהמה אלו בנ"א שדומין לבהמה. הרי שהרשע נקרא בהמה המהלכת על שתיים כגוי, שהרי הנפש הבהמית נתגברה בו, ואינו בסוג איש.

ולזה אמרו חז"ל (יבמות סא.) אתם קרויים אדם ואין אומות העולם קרוין אדם. שאוה"ע אינם בגדר אדם, כי שם אדם נגזר מתיבת אדמה לעליון (ישעיה יד, יד), וזה דוקא כשיש בו את הנפש המשכלת, אבל אם איננה בו אינו בסוג אדם. ומאיש ממעמינן בכל דוכתא חרש שומה וקטן (עיין יומא מג.) שמי שאין בו דעה אינו בגדר איש. וכיון ששלמה המלך ע"ה (בספר משלי) מכנה את הרשע כסיל, ואומר (תהלים צב, ז) איש בער לא ידע וכסיל לא יבן את זאת, נמצא שהרשע הרי הוא כשומה וכדאמרי' (פוטמ ג.) אין אדם חוטא אא"כ נכנס בו רוח שטות, וא"כ אין הרשע בסוג איש. וכן הגויים אינם קרויים אדם רק בני אדם כדאיתא בזה"ק (ח"א

ס' ע"ב) שהם בני אדם קדמאה דחמי קמיה קוב"ה. שרק מוצאם מאדם ואין עצמם אדם, והם כבהמה הנוולדת מאדם, שהרי אין בהם דעת כבהמה.

וה"ה קטן קודם שלמד לכה"פ מקרא ומשנה ונכנסה בו מעט דעת תורה הרי הוא כשוטה שפטור מכל המצוות. שהרי אמרו בגמ' (קדושין מ:) כל מי שאינו לא במקרא ולא במשנה וכו' אינו מן הישוב. וכל דעתו אינה אלא כדעת קוף בעלמא, שהרי אף הקוף והשוועל יש בהם קצת דעת. וכדכתיב (איוב לה, יא) מלפנו מבהמות ארץ. ויש בעלי חיים כגון כלבים שיכולים ללמדם לעשות פעולות שונות, כגון להריח עקבות גנבים ולצוד חיות וכו"ב, ומ"מ אינו אדם רק כלב. וה"ה הגוי אף אם יתחכם עד שיעלה לירח מ"מ אינו אדם כיון שאין בו דעת נפש המשכלת. ונפש המשכלת אינה באה לאדם אלא ע"י דע את אלוקי אביך ועבדהו (דה"א א' כה, ט), ומי שאינו בבחינה זו אינו בר דעת רק שוטה.

והתולך אחר תאוות לבו ר"ל, וכל עסקו הוא בזלילה וסביאה הרי הוא מאבד את דעתו ומגביר את נפשו הבהמית, שהרי הוא מעלה גרה כבהמה, ולא יפלא שיורד מטה מטה, ואינו יכול להבין דברי תורה ולהשיג אמונה.

ולכן אמר הכתוב (משלי מ, ה) אל תוכח ליץ פן ישנאך הוכח לחכם ויאהבך, שאין להוכיח רק למי שיש בו דעת תורה דמסברי ליה וסבר. שאף אם חמא ונכשל בעבירה מ"מ אפשר להוכיחו כיון שהוא מבין את דברי המוכיחו. אבל אין להוכיח לרשע שהוא כגבר עברו יין שא"א לדבר עמו כלל, מחמת שהתאוות והטומאה שכרוהו והוא בגדר שיכורת ולא מייין. ולזה אמרו בגמ' (יבמות סה:) כשם שמצוה לומר דבר הנשמע כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע.

ואיתא בספר דברי אמת שמחברו היה מתלמידי הרבי ר' בער (ובהקדמתו שם איתא אהא דאמרי' בגמ' (סוכה כה.) דבר גדול מעשה מרכבה ודבר קטן הויות דאבוי ורבא. דיש לתמוה למה קרא למעשה מרכבה דבר גדול, ומה רבותא יש ביריעתה, והרי רוב העולם יודעין מעשה מרכבה. ולכן פירש דמעשה מרכבה היינו שיוכל להרכיב את השמות הקדושים ולעלות בעולמות עליונים, ואין הכוונה ללימוד בעלמא של ספה"ק פרע"ח וספרי הרמ"ק). שלא יאמר אדם מוסר רק לאנשי שלומו אשר הוא יודעם ומכירם שהמה מבקשי אמת וחפצים ללכת בדרך אמת. וזולת זה שתיקתו יפה לו מדיבורו. והיות שבדורינו נתרבו השקרנים עדיף טפי שלא להוכיח, עכ"ד. ואם כתב כן מלפני כמאתים שנה ק"ו הן הדברים בדורנו שנתרבו רשעים ואפיקורסים ונואפים ממאים ר"ל אשר אמר נבל בלבו אין אלוקים, שאין טעם להוכיח לרשע, כי הוא בער ולא ידע ולא יבין את דברי המדבר כלל. והמדבר אליו הרי הוא שר בשירים על לב רע (משלי כה, ט). שהרי

שכלו אינו משיג כלל דברי קדושה, ולא יקבל דברי חכמה. וכשם שא"א להסביר לפתי אשר אינו יודע לחתום את שמו חכמה מחכמות העולם, ה"ה שא"א לפרש לרשע דברי תורה. ובפרט בימינו אשר חוצפא יסגו וכל רשע וממא הושב את עצמו לפילוסוף, אשר בכוחו להכחיש את האמונה, וכיון שקרא מעט במאמרי האפיקורסים הרי הוא מחשיב את עצמו לידען גדול. ולכן אסור לדבר עמו כמו שאמרו בגמ' (סנהדרין לה:): שאין להשיב לאפיקורס ישראל דכ"ש דפקר טפי. רק (משלי א, טו) בני אל תלך אתם מנע רגלך מנתיבתם.

והיתה קפידא גדולה אצל צדיקים שלא לתת דריסת רגל בחצרות קדשם רק למי שחפצו באמת לשמוע את דבר ה'. וכדכתיב (תהלים לד, יב) לכו בנים שמעו לי יראת ה' אלמדכם, שאין ללמד יראת ה' רק לאלו שהם עושין רצונו של מקום ונקראים בנים למקום, ולאילו שאינם בבחינת בנים אין ללמדם כלל. והצדיקים לא הניחו לאיש טיפש או ע"ה לעמוד במחיצתם. דלא כמנהג דורינו אשר סמכו יתדותם במאמר לכשיפוצו מעינותך החוצה, ואומרים דברי תורה בפני רשעים וגוויים. ואמרו חז"ל (מדרש תנחומא פ' כי תשא) לוחות הראשונות שנתנו בקולי קולות נשתברו, לוחות שניות שנתנו בחשאי נתקיימו. ואין אומרין דברי תורה אלא בצניעא, כדאשכחן (מ"ק טו:): שגזר רבי על תלמידיו שלא ישנו בחוץ דכתיב (שה"ש ג, ב) חמוקי ירכיך כמו חלאים, מה ירך בסתר אף דברי תורה בסתר. שאין לאומרם אלא בפני מי שיודעו ומכירו שהוא שומר תורה החפץ באמת לשמוע דבר ה', ומבקש דרך בעבודת ה', והוא מאמין בהשי"ת ובתורתו הקדושה ובכל מאמרי חז"ל ובצדיקי אמת. אבל לא יאמר דברי תורה בפני מי שהוא כשיכור והוא כשרץ הארץ שא"א לדבר אליו כלל.

וברור כשמש אצלי שבשביל שלא נוהרו בזה דין גרמא לשפלות דורינו ולשפלות התורה"ק. שקיימו בעצמם מאה"כ (דניאל ה, יב) ותשלך אמת ארצה, שהשפילו את התורה"ק עד הארץ. ואוי להם לבריות מעלבונה של תורה, שהמה גורמים לעלבון התורה והם דומים להנותן לתינוק קמץ ספר תורה בידו, שאין בו דעת להזהר בקדושתה. ואין נותנין ספר תורה אלא לגדול בדעתו ובכוחו. שהתורה"ק אינה אבן שהקטנים שוחקים בה כי תורת ה' היא.

ואפי' בהקפות היה זקה"ק מגארליץ מקפיד מאד לכל יכנס לבהמ"ד מי שכבר קידש. והעמיד שומרים הרבה ע"ז שלא יתנו להיכנס לבית המדרש אלא למי שהתפלל עמו. והיה נכנס להקפות בחצות הלילה, ולא היו שם אלא מי שישבו שם ועסקו בתורה ועבדו את השי"ת והכינו את עצמם בהכנה דרבה קודם ההקפות. לאפוקי ממנהג דורנו שעושים את ההקפות להצגה (פאהרשטעלונג) וכסבורים שזה כבוד ה' וקידוש ה'. ומניחים לכל הפחותים והשפלים לבוא

להקפות, ומדמים בנפשם שהם מזכים את הרבים. ההקפות אינם שחוק וקלס, רק תורה היא. ולא ניתנה אלא לבנ"י המתקדשים והמטהרים ובאים לתת כבוד לתוה"ק, והפצים לשמוע את דבר ה' ולשמוח בשמחת התורה.

ועובדא הוה בזקה"ק מצאנו בימות החול כשהתפלל שחרית (וזקה"ק היה לעתים קרובות עומד להתפלל כשעה או כשעה וחצי אחר חצי היום והיה שוהה בתפילתו כשעה או כשעתיים). והיו בעת ההיא במחיצתו חסידים שבאו מארץ הגר ששכרו להם בעל עגלה שיוליכם לצאנו. והבעל עגלה הלז היה מפחותי עם וכשהשכים בבוקר הניח תפילין בחפזון ופנה לאכול ולשתות מעט יי"ש, ולאחר הצהררים אחר שכבר עמד שנית ונח, גמר בדעתו ללכת לראות את מעשי החסידים ורבים. ובבואו לביהמ"ד היה זקה"ק יושב על כסאו מעוטר במלית ותפילין ועיניו עצומות והתפלל, והחסידים עמדו סביבו. (וזקה"ק לא היה מתפלל עם השליח ציבור, רק היו ממתנינים עליו לפעמים קודם שמו"ע ולפעמים קודם חזרת הש"ץ). ולפתע נעמד זקה"ק מכסאו, והלך עד מקום הבעל עגלה הנ"ל וגרשו מביהמ"ד והדלת סגר אחריו וחזר למקומו ונח מעט וחזר לתפילתו. והעולם המה ראו כן תמהו על פשר דבר. ולאחר התפילה נענה זקה"ק ואמר היאך יתכן לאדם שיכנס לביהמ"ד ויראה אך שבנ"י עומדים באימה וביראה לפני השי"ת ומתפללים לפניו ברתת ובוזיע, ויהא מגושם כ"כ עד שלא יכנס בלבו אפי' ניצוץ של מורא השי"ת, ולא יתכן להניח אדם כזה לשהות בביהמ"ד. הרי שאיש אחד שאינו הגון היה בכוחו לבלבל את זקה"ק מתפילתו. ולפני אנשים כאלו אסור לומר דברי תורה, ולא יבואו בקהל לך. ואין להניחם להיכנס למקום קדוש, שאם יניחום לבוא ולראות יצאו אח"כ ויספרו בחוץ שראו שרוקדים וכיו"ב ויהפכו דברי אלוקים חיים רח"ל. ומי שאין תוכו כבדו אל יכנס לביהמ"ד, ואל תקרב אל פתח ביתה כתיב (משלי ה, ח). שבחור רשע אחד בשיבה יכול לקלקל את כל הישיבה כולה. והרשע שלומד תורה הרי היא נעשית לו סם המות (תענית ז), ולא יזכה לכתרה של תורה רק יהפך דברי אלוקים חיים עד שיבוא להתיר איסורי תורה, ויאמר על טמא טהור ועל טהור טמא, ויחמיד במקום שאמרו להקל ויקל במקום שאמרו להחמיר רח"ל.

ולבן לא צותה התורה דבר לקמן מי"ג שנה שאין בו תורה, ורק אחר שיהיה בקי במקרא ובמשנה וידע להיזהר בקדושת תפילין רק אז יניח תפילין. מפני שא"א לקמן שלא קרא ולא שנה להניח תפילין, ולכן היה נהוג אצלנו שהבחור הבר מצווה אומר לפלול. והיה אומרה כולה דלא כמנהג דורינו שמפסיקים את דרשתו בשירה, ומנהגן של ישראל תורה הוא. ומעמא דמילתא כי לולא שהוא יודע לדרוש לא יתכן לו להניח תפילין, שהרי אין לו לעם הארץ להניח תפילין כדאיתא בשימושא רבא הובאו דבריו ברא"ש (הלכות קטנות הל' תפילין ז) דכל מי

שלא למד בגמרא תליסר מתיבתא לא יניח תפילין. שהרי א"א לו לעם הארץ להזיזו שיהא לו גוף נקי ומחשבות טהורות, ויש לחוש שיסיה את דעתו מהן. ולכן לא יניח תפילין רק מי שיוודע להזהר בקדושתו, ובהניחו אותן ימלא לבו אימה ויראה לכה"פ כאשמדאי (גיטין סח.) כשאמרו לו שמא דמרך עילוך.

ומה"ט נמי אין לקטן פחות מ"ג שנה לאכול בקדשים לדעת הראב"ע דכל עוד שאין בו דעת תורה ולא קרא ולא שנה לא קרינן ביה כהנים אוכלים ובעלים מתכפרים, ואינו אלא כמחלל את הקדשים שאוכלם לשם תאוה. ולא זו בלבד שאינו בר חיובא, אלא שאפי' אם היה בר חיובא יש לחוש שיאכל קדשים לשם אכילה גסה ויכוון באכילתו לשם תאוה כדרדשו' בנמ' (הוריות י:) גבי שנים שצלו פסחיהם זה שאכלו לשום מצוה צדיקים ילכו כם וזה שאכלו לשם אכילה גסה ופושעים יכשלו כם. ולכן לא שבקינן ליה לאכול בקדשים עד שתהא דעתו שלימה וקרינן ביה ואכלו אותם אשר כפר בהם. שקודם לכן א"א לו לכפר על הבעלים. ורק במלאות לו י"ג שנה שכבר למד רוב עשרים וארבעה ספרים והוא בקי ברובם של ששה סדרי משנה, והוא חכם ומבין מדעתו שיש לאכול קדשים לשמן ויברך עליהם כדבעי או יאכל בקדשים.

וצריך האדם להזהר בזה גם בכל שבת ושבת כשהוא אוכל סעודת שבת דכתיב (ישעיה נח, יג) וקראת לשבת ענג. שודאי אין המכוון בזה שיאכל בשב"ק כולל וסובא. ואמרו חכמים (שבת קח:): כל המענג את השבת וכו', ולא אמרו כל המענג את עצמו בשבת. ויש לו לאדם לאכול לשם קדושת שבת לקיים מצות בורא, ולהוסיף כח בקדושה כדכתיב (ס"ח ל"ה) תנו עז לאלוקים, עד שהשב"ק תתענג הימנו, ואז יקיים מצות עונג שבת כתיקונה.

ובל בר ישראל החפץ למעום מעם קדושת שבת עליו להכין את עצמו לשב"ק לכה"פ מצהרי יום עש"ק, ויטבול במקוה טהרה, וירחויץ את נפשו מן החיצוניות ומן ההרהורים רעים ותאות בצע כסף ר"ל, וילבש בגדי שב"ק, ויעבור על הסדרה שנים מקרא ואחד תרגום, וילמד קצת גמ' או מג"א הלכות שבת קודם התפילה. שהרי במשך השבוע לא הלך בדרך הישר לגמרי, לכן לכה"פ יקבל עליו עליו עול מלכות שמים לכבוד שב"ק. ולא יכנס לכהנ"ס כבוד רק. ובודאי שלא ינהג כמנהג השומים שעוסקים במלאכתם עד סמוך לחשיכה רח"ל, (אף שאינם מחללי שבת ח"ו והם פוסקים מלאכתם בזמן הרה"ג). כי איכה יפתח פיו לומר הודו לה' כי טוב כי לעולם חסדו, שתורה אקרי חסד ואקרי טוב, בשעה שאין בו לא טוב ולא חסד. ובבואו לביתו יוסיף ללמוד עוד קודם סעודתו כפי יכולתו, וגם בין מאכל למאכל תהא גמרא או משניות או לכה"פ איזה ספר עה"ת פתוח לפניו, ויהגה בה בין הזמירות. ויאכל את סעודתו בזריות, וישב ללמוד כב' או ג' שעות,

ולא ישכב לישון מיד אחר סעודתו כדרך הפחותים, ואז ימעיט מעט קדושת שבת.

אבל מי ששב"ק אינה אצלו אלא כיום מנוחה בעלמא, אף שאינו מחלל שבת מ"מ לא מקרי מענג את השבת. שהוא נח בשבת כדי שיאצור כח לעבוד בימות החול. ומאחר שהוא עיף מויגיעתו בששת ימי המעשה, הוא מצפה על שב"ק שיוכל להרבות בשינה, ויאחר בקומו ביום שב"ק שהרי א"צ להשכים בו לעבודתו, וגם בצהרי יום שב"ק יוסיף לנוח. ואחר שינוח כל"ו שעות בכל יום שב"ק ומוצ"ש יהא בכוחו לעבוד ביום א' כדבעי. והדרך הזה הוא חשך ולא אור, והיא שבת של חול. ובוה יל"פ דברי המדרש (הובא בייטב לב) מעולם לא זזה שכינה מישראל אפי' בשבת של חול, והוא פלא. אך לדרךנו יבואר דקאי על השוכנת בשבת כדי שיהא בכוחו לעבוד בחול. ובכל זאת לא זזה הימנו שכינה, כי לא יפלא הדבר אחר אלפים שנות גלות, ובארץ כאמריקא. וזה עדיף ממה שיעבוד בשב"ק וינוח ביום א'. ואכן זה רק להעמי הארצות ולפחותי עם שאין מדקדקין עמם כ"כ, אבל לא יאות לבני תורה שיש בהם אפי' נקודה של דעת תורה שעליהם להזהר בנפשם מאד פן ילכו בדרכים מקולקלים כאלו. ובן תורה צריך שיהא דקה אחת בשב"ק חשובה בעיניו כשנה, כיון שבכל ימות השבוע הוא מרוד על המחיה ועל הכלכלה לכה"פ שבת קודש יהיה קודש לה'.

ובנערוטי הייתי במחיצתו של הגה"ק ר' טעביל מדוקלא ע"ה בעמח"ם מנחת סולת, (שגדלותו ניכרת מתוך ספריו שהיה בקי בכל התורה כולה). וסיפר לי שבבחרותו וגם לאחר נישואיו היה לו שיעור קבוע בכל שב"ק לחזור חצי סדר מועד. ובשבת ראשונה היה חוזר על מסכתות שבת עירובין ופסחים, ובשבת השנייה היה חוזר על שאר המסכתות שבסדר מועד, מדי שבת בשבתו. ואמר לי שבצאת השבת דבקה לשונו לחכו ולא היה יכול לדבר. והיה סיפק בידו להתפלל ולאכול סעודת שבת וגם ללמוד כשלוש מאות וחמישים דף גפ"ת. ואמת שלאו כל אדם הוא כר' טעביל, ולא כל אברך יש ביכלתו לסיים בכל שבת חצי סדר מועד. אך לכה"פ יראה ללמוד מדי שבת בשבתו פרק אחד במס' שבת, שלכ"ד שבתות יסיים מס' שבת, ולמצער ילמד כמה דפים גפ"ת שיהא לו קצת שייכות לשב"ק. ולא תהא שייכותו לשב"ק רק באכילת בשר ודגים שהרי לא בשבילם נתן לנו השי"ת את השבת.

ובזה יובן מה שאמרו בגמ' (ביצה טו.) א"ר שמעון בן לקיש נשמה יתירה נותן הקב"ה באדם ערב שבת ולמוצ"ש נומלין אותה הימנו שנא' (שמות לא, טו) שבת וינפש כיון ששבת ווי אבדה נפש. ולכאוי הוא משולל הבנה דהא וינפש אשבת קאי ולא אמוצ"ש. ולדרךנו יל" שרמזו בזה דהנה האדם בימות החול הוא

מרוד בהבלי עוה"ז, ונשמתו היא בשפל המצב, והיה מן הראוי שבשב"ק שנותנין לו לאדם נשמה יתירה שיוהר בה, אך ווי לו למי שמאבד אף את הנשמה יתירה. וזהו ובוים השביעי שבת ווי לו למי שאבדה נפש שהוא מאבד את הנשמה יתירה שניתנה בו.

ועובדא הוה בהבעש"ט (כתר שם טוב שפ"ו) שפעם אחת אמרו לו מן השמים, שבכפר פלוני יש אדם שמעודה שלישית שלו חשובה משלך. והיה סבור שמשמטא הוא מן הל"ו צדיקים נסתרים. ונסע לשם בקפיצת הדרך, ובא לביתו של אותו אדם ונוכח לראות שהוא אדם פחות ונבוה בור ריק שכמעט אינו יודע צורת אות. ומ"מ שבת בשב"ק בביתו של אותו אדם, אך האיש הלז כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת ל"ע. אלא שבשעת מנחה התחיל האיש הנ"ל להתרוצץ בין כל בתי הכפר לאסוף אנשים שיבואו לסעוד אצלו סעודה שלישית ונתן לפניהם יין ובשר ודגים וכל מיני מטעמים כסעודת שלמה בשעתו ואכלו וברכו. והבעש"ט תמה למה לו לאותו אדם לאכול סעודה שלישית ברוב עם. ופנה אליו וגילה לו שהוא הבעש"ט (שכבר יצא טבעו בעולם) ושאלו על פשר דבר. ואמר לו שעל אף שמיומו לא גילה את טעמו לשום אדם מ"מ יגלהו להבעש"ט מפני כבודו. וסיפר לו שהוא אדם פשוט בתכלית שלא קרא ולא שנה, אך כששכב אביו על ערש דוי, וקרבה שעת מיתתו, צוהו אביו לרוץ ולאסוף אליו עשרה מישראל כי יש ענין גדול בזה שיהיו שם עשרה בשעת יציאת נשמה. ולאחר זמן שמע מפי דרשן אחד שבשבת נותנים בכנ"י נשמה יתירה ובמוצ"ש נוטלין אותה מהם. ועל כן גמר בדעתו שיאסוף עשרה כדי שיהא לו מנין בשעת יציאת הנשמה יתירה. וכדי שיתרצו אנשים לבוא לביתו הוא עורך לפניהם שולחן עם כל מיני מטעמים ומשקאות שיאותו לבוא אליו. ובשמים קילסו לרעיון זה והראוהו להבעש"ט.

וזהו שרמזו באמרם כיון ששבת ווי אבדה נפש, שלכה"פ יראה האדם שלא יאבד את הנשמה יתירה שנתנו בו. ודי לו בכך שהוא פוגם בנשמתו בימות החול, ולא יוסיף לפגום אף בנשמת שבת קודש. ואיתא בווה"ק (פ' שלח דף קע"ג ע"א) שבמוצ"ש כשעולה הנשמה היתירה למעלה אומרים לה שתחזור על התורה שלמדה בזה העולם ומעטרין לה בכתרין. ואם ח"ו לא למדה הרי היא בוכה לפני השי"ת על שהורידה לגוף שפל כזה שעמד וטימאה ופגמה, ודיבר עמה דברים בטלים ודברים אסורים ל"ע. ומחאי טעמא אמרו (פנהרין נה): גוי ששבת חייב מיתה (אף שדעת הרמב"ם (עיין פ"י הל' מלכים ה"ט וה"י) דה"ה בכל המצות שבתורה, מ"מ אף לשיטתו שביתה חמורה טפי), שלא ימעו לומר שתתכן שביתה בנוי. רק יכירו וידעו שלא תיתכן שביתה שבת אלא לבר ישראל. כי בגוף טמא ובהשגות של גוי לא יתכן לשמור שבת קודש. וצריך האדם להיזהר בשב"ק שלא יתקיים בו ווי אבדה נפש.

ואמרה תורה (שמות ב, ח) זכור את יום השבת לקדשו. שזכירת שב"ק הוא ע"י קדושה. ונא' (שם ט) ששת ימים תעשה מלאכתך ויום השביעי שבת לה' אלקיך. שעל אף שששת ימים תעשה מלאכתך לא תטעה לשבות כדי לנוח מיגיעך רק יום השביעי יהא שבת לה' אלקיך ולא לגופך. רק תשבות לה' אלקיך, שתהא רבוק בו בה' אלקיך.

ובזה פירשו בספה"ק למאמר הגמ' (ברכות יד.) כל הלן ז' ימים בלא חלום נקרא רע, וצ"ב למה בשביל שלא חלם ז' ימים יקרא רע, וכמה בנ"א אינם חולמים בטבעם מפני ששנתם עמוקה. רק המכוון בזה שכל מי שעברו עליו ז' ימים בלא שישים אל לבו שהעולם הזה הוא כחלום יעוף נקרא רע. שהרי א"א שיעברו ז' ימים בלא שבת, ואף שלא נזכר בימות החול לכה"פ היה לו להתעורר בשבת וליתן אל לבו שלא לעולם חוסן. כי הולך האדם לבית עולמו, ויש לו להכין לעצמו צידה לדרך ויחשוב מתי אעשה גם אנוכי לביתי. והאיש אשר לן שבע ימים ועברה עליו שב"ק בלא שיתבונן שהעוה"ז הוא כחלום יעוף נקרא רע שנא' (משלי יט, כג) שבע ילן בל יפקד רע, שאפי' בשב"ק אינו שב בתשובה. ולזה אמרו בגמ' (ביצה מז.) מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה. שהשי"ת נתן מתנה טובה לכל אשר בשם ישראל יכונה אף לאלו שאין באפשרותם להיות תורתם אומנותם שהרי הרבה עשו כר' שמעון ולא עלתה בידם (ברכות לה:) לכן נתן להם השי"ת שבתות וימים טובים שיזכרו בו בהשי"ת.

ואיתא בירושלמי (שבת פמ"ו ה"ג) לא נתנו מועדות לישראל אלא כדי שיעסקו בהן בתורה. ולא נתנו מועדות לישראל לביקורי קרובים כמנהג המומאה, רק כדי שיעסקו בהן בתורה. והענין בזה שהרי ביו"ט קיי"ל (ביצה טו:) דבעינן חציו לה' וחציו לכם, וחייב באכילה ושתייה ובהנאת קרבנותיו, ולכן נתנו מועדות שאסורין בעשיית מלאכה אך מ"מ אינם יו"ט כדי שיעסקו בתורה כל היום כולו. וכשיעשה האדם חשבון בנפשו ימצא כשיחשב יחדיו לכל השבתות ויו"ט שבשנה (ועיין בזה בב"י (או"ח ס' ל"ב) בשם ארחות חיים דש' יום בשנה מניחין תפילין. אך לדידן ישנם ימים יתירים שאין אנו מניחין תפילין.) נ"ב שבתות וב' ימי ר"ה ויו"כ, וב' ימי שלש רגלים וחוה"מ שלהם. שהם יחדיו כשבעים יום. ואלמלא היה האיש אשר הוא טרוד בכל ימות השנה על המחיה ועל הכלכלה עוסק בתורה בשבעים ימים האלו היה מתעלה מאד. ואם לא היה מבלה לשבעים ימים אלו בהבלי הבלים היה מספיק ללמוד בהם הרבה מאד, חוץ משיעוריו הקבועים כמה שעות בימות החול. וכמדומני שאם היו הבעלי בתים עוסקים בתורה כמה שעות מדי יום ביומו ובשבעים ימים אלו כל היום היו הבעלי בתים מספיקים ללמוד יותר מאברכי כולל.

ובעוה"ר מאברין את הימים האלו. ואדם דואג על איבוד דמיו ואינו דואג על איבוד ימיו. ואיככה לא תכסה כלימה פני האיש אשר למד בצעירותו בישיבה, ויש בכוחו ללמוד דף גפ"ת וכבר מלאו לו כארבעים או אפילו שלושים שנה ועדין לא זכה לסיים את הש"ס. ואיך לא ייבוש בפני עצמו שאברך שלמד כמה וכמה שנים בישיבה ועדין לא היה סיפק בידו לעשות סיום הש"ס. ואלמלא היה לומד בכל שבת לכד כג' דפין גפ"ת היו בידו כמאתים דפין בכל שנה, ובמשך עשרה שנים היה זוכה לסיים את הש"ס בשבת ויו"ט לבדם. ואפי' מי שהוא ע"ה ולא טעם טעם תורה ילמוד עכ"פ גמ' ורש"י. ומה לנו להוכיח מינים ואפיקורסים להכעיס בשעה שעדיין עלינו בעצמנו לחשוב חשבוננו של עולם מה הוא תכליתנו בעולם. הכי באנו לעולם רק על עסקי אכילה ושתיה ולהשיא ילדינו.

ויל"פ מאה"כ (ויקרא ו, כג) וכל הטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש לא תאכל באש תשרף. וברש"י שאם הכנים מדם הטאת החיצונה לפנים פסולה. וכל, לרבות שאר קדשים. ויל"ד כיון דכל הקדשים בכלל למה נקמא הכתוב הטאת דווקא. וגם יש לנו לבאר טעם מצוה זו, (והחינוך לא פירש טעמה).

והנראה בזה דהנה רעה חולה היא בדורנו שאין יודעים שאין דין בן תורה ודין עם הארץ שוין. ולא כל מה שמותר לע"ה דלא ידע מאי קאמרי רבנן, מותר לבן תורה, ודבר שלרשע אינו גרועותא כ"כ, מ"מ אינו מותר לת"ח ולחסידים ואנשי מעשה. וחסידות אינה להתפאר במלבושים נאים ולרקד בחוצות ולהיות משונה מכל אדם, רק החסידות והתורה הם מחייבים את האדם לישר את מעשיו יותר, כדאשכחן בכמה דוכתין שבעל נפש יחמיר על עצמו (עיין נדה טו:), כדכתיב (משל' כג, ב) ושמת סכין בלועך אם בעל נפש אתה. ודלא כמו שנתפשט בדורינו שכשאדם נושא אשה הוא לובש בבגדי כהונה שמריימל ובעקמישע. ומי שהוא מופלג בחסידות ילבש גם אנפילאות לבנות ונרמה בעיניו שהוא עובר ה' כמו הכהן גדול, ומעתה יכול לעשות כל מה שלבו חפץ וברשותו להתנהג ככל הבורים והעמי הארצות. ויתכן לאדם להיות עם הארץ גמור ובור ריק וגם חסיד, וזו היא צרה גדולה מאד. החסידות הוא התחייבות כמו שאמרו (ברכות טו:) לא כל הרוצה ליטול את השם יבוא ויטול. ובכמה מקומות היישינן למחזי כיוהרא. ואין לו לכל אחד להיות קופץ בראש, ועליו להיות ראוי לאותה איצטלא. ורק בחור אשר הכין את עצמו לזה שהתנהגותו כבן תורה ועסקו בתורה, וכשמגיע לפרקו למד כבר לכה"פ מס' קידושין עם ראשונים, ובחתונתו הרי הוא דורש בפלפולא דאורייתא. ורק אברך אשר יש לו יד ושם בהל' נדה והוא בקי בכל דברי הרב"י וש"ך ומ"ז וסדרי טהרה על פה. והוא בקי בחלק גדול מאו"ח, ויש לו ידיעה גם ביו"ד בהלכות הנחוצות, שאף שעדיין אינו גאון מ"מ הרי הוא כגדר בן תורה ובדין הוא שילבש בגדי חסידים. ושמריימל לא ילבש אלא האיש אשר אינו מספר

בשב"ק אלא בלשון הקודש או שאינו מדבר בה כלל, ומבקש את מחילת בני ביתו שאין עיתותיו בידו להשיח עמה כל כך באמרו שהוא טרוד בלימודו, ועליו למהר לבית המדרש.

ומעמא דמילתא שלובשין שמריימל בשב"ק הוא כדי שהשמריימל יזכירוהו לבל יסיח דעתו מקדושת שב"ק כמבואר ברמ"א (או"ח סי' ש"א סמ"ז) שלא יסיר מעליו בנדי שבת כדי שיהא זכור שהוא שבת. וע"י השמריימל והבעקישמע יזכור בשב"ק ובהנשמה היתירה שיש בו. ומי שאינו במדריגה זו איך יעלה על דעתו שבשביל שנתן זנבות של חיות על ראשו נעשה בזה אדם חשוב. הכי לזאת היתה כוונתם של הבעש"ט ותלמידיו הקדושים.

והנה קדש הקדשים יש בה קדושה יתירה שאין נכנס בה אלא הכה"ג אחת בשנה ביום הכיפורים, אחר שהפרישוהו מביתו שבעה ימים ללשכת פרהרדיון. וגם ההיכל יש בו קדושה יתירה כדכתיב (ויקרא טו, יז) וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבואו לכפר בקדש ועד צאתו, ואינו נכנס לשם אלא בהכנה דרבה וטבילות וקדושים, ולכן אין להכניס לשם מדם החטאת שהביא איש חוטא. ולזה סמך ענין לו כל זכר בכהנים יאכל אותה, דדוקא זכר בר דעת יאכלנה כדעת הראב"ע כי קדש קדשים הוא, וקטן אסור באכילתו כיון שאינו מתכוין באכילתו לשם שמים. וסמך ליה וכל חטאת אשר יובא מדמה וגו' שאין להכניס מדם החטאת שהביא אדם אשר חטא לפני ה' ובכל זאת יחפוץ להתדמות לאנשים כשרים ולהכניס דמה לקדש קדשים. ולכבו ידמה שכבר נמחלו לו על כל עוונותיו, ומחל לעצמו על כל החטאות נעורים שחטא בילדותו, ואין חפץ להשי"ת בזה. שמי שהוא מפושעי ישראל שחייב חטאת לא יתכן שיכנס באהל מועד ואין שני דברים הללו עולים בקנה אחד, ועליו לדעת שאין לו שייכות לזה כלל.

ושמעתי דבר חידוש מפי אאמו"ר ששמע מפה קדשו של זקה"ק מצאנו אודות דברי הנודע ביהודה (מהר"ק יו"ד סי' צ"ג) לגבי אמירת לשם יחוד שסיים שם וחסידים יכשלו בם. ואמר זקה"ק שצדקו מאד דברי ר' יחזקאלע, נכנס קוניאש בור וע"ה לבהכנ"ס וצועק לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה ואינו יודע כלל מהו קוב"ה ומהו שכינתיה. ואכן בניו הקדושים לא נהגו לומר נוסח לשם יחוד זולת מליל הסדר שאז נהגין בהרבה מילי דחסידותא ואכמ"ל. וזקה"ק החמיר אפי' בנוסח לשם יחוד אף שכבר האריכו בזה לדחות את דברי הגוב"י. ואפי' הגה"ק ר' זרח איידליץ (אור לשרים הרוש א') כתב לאמרו, והגה"ק בעל סידורו של שבת האריך בתשובה דלא כהגוב"י. ומ"מ לא היתה דעת זקה"ק נוחה מזה. וכפי שאמרו על זקה"ק שהיה מתנגד כהגר"א וחסיד כהבעל התניא. ודרכה של צאנו היתה שא"א לפחותי עם לעשות דברים שאינם לפי דרגתם. ועדיפא מילתא

שינהג כמנהג כל העולם. והוא הדין לגבי היה"ר שלאחר ספירת העומר שהוא מתרוצץ בין חבריו שיגידו לו באיזה ספירה פגם...

ובעונה"ר בדורנו חפצים ההדיוטות לחפות על עצמן בקדשי קדשים. ולא זו הדרך רק על הע"ה לנהוג כע"ה, ועל הת"ח לנהוג כת"ח, ועל גדול בתורה לנהוג כגדול בתורה. ולכן כל חטאת אשר יובא מדמה אל אהל מועד לכפר בקדש, שרוצה לחפות על עצמו ע"י דברים שבקדושה לא תאכל באש תשרף. ורק אחר שישוב בתשובה ויהא ראוי לאותה איצטלא ככהן גדול או יכנס לכפר בקדש.

תוכן הענינים:

- בביאור דברי אבן עזרא מוקשים בדין אכילת קדשים בקטן.
- ב' מדרגות באכילתן של צדיקים.
- התענית היא תענוג לצדיקים.
- שלא ללמוד תורה עם מי שאינו ראוי לה.
- טעם שאין הקטן חייב במצות ואינו אוכל בקדשים להאביע.
- להיזהר בקדושת שבי"ק לאכול בה לשי"ש, ולעסוק בה בתורה.
- אין לעי"ה לנהוג במילי דחסידותא, כשאינו ראוי לאותה איצטלא.

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת **טויבא ב"ר יוסף אברהם ע"ה**

נלב"ע כ"א אדר תשס"ד לפ"ק - ת. נ. צ. ב. ה.

הונצח ע"י בנה

הרה"ח מוה"ר **אשר זעליג הכהן בעדגער הי"ו**

העומד לימיניו בעבודת הקודש בכל עת ועונה

גליון זה נדבת הרה"ח מוה"ר **יוסף מנחם מענדל הכהן זאלצער הי"ו**
לרגל שמחת נישואי בנו הבה"ח המו"מ בתויר"ש כמר שמואל שמעון נ"ו
למז"ט ובשטומ"צ

גליון זה נדבת הרה"ח מוה"ר **יחזקאל אלימלך הלוי שלעפריג הי"ו**
לרגל שמחת הולדת הבן נפתלי נ"י
למז"ט ובשטומ"צ

מכון להוצאת דברי תורה

מאת כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זצוקללה"ה

שע"י איגוד חסידי צאנז

718.431.1055